

Ta'lim tizimi islohotlari va kadrlar tayyorlash jarayonining zamonaviy talablari

Choriyeva Xilola Baxriddinovna

O'rtachirchiq tuman 3- son texnikumi tarix fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim tizimi islohotlarining mazmun-mohiyati, ularning dolzarbligi hamda zamonaviy kadrlar tayyorlash jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida ta'lim mazmunini yangilash, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda mehnat bozori talablariga mos mutaxassislar tayyorlash masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi, kompetensiyaviy yondashuv va uzluksiz ta'lim tamoyillarining ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, islohotlar, kadrlar tayyorlash, raqamli ta'lim, kompetensiya, innovatsiya, mehnat bozori, uzluksiz ta'lim.

Annotation: This article discusses the essence and relevance of educational system reforms and their importance in the process of training modern specialists. In the context of globalization and the digital economy, issues such as updating educational content, introducing innovative pedagogical technologies, and training specialists in accordance with labor market demands are analyzed. The article also highlights the significance of integration between education and industry, competence-based approaches, and lifelong learning principles.

Keywords: education system, reforms, personnel training, digital education, competence, innovation, labor market, lifelong learning.

Аннотация: В данной статье раскрывается сущность и актуальность реформ системы образования, а также их значение в процессе подготовки современных кадров. В условиях глобализации и цифровой экономики проанализированы

вопросы обновления содержания образования, внедрения инновационных педагогических технологий и подготовки специалистов в соответствии с требованиями рынка труда. Также обоснована важность интеграции образования и производства, компетентностного подхода и принципа непрерывного образования.

Ключевые слова: система образования, реформы, подготовка кадров, цифровое образование, компетенции, инновации, рынок труда, непрерывное образование.

Asosiy qism

Bugungi globallashuv sharoitida har bir davlatning taraqqiyoti, eng avvalo, uning ta'lim tizimi va kadrlar salohiyatiga bog'liqdir. Ilm-fan va texnologiyalar jadal rivojlanayotgan davrda zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash dolzarb masalaga aylandi. Shu bois ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, uni xalqaro standartlarga moslashtirish va uzluksiz ta'limni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi bir necha omillar bilan belgilanadi:

Birinchidan, zamonaviy mehnat bozori yuqori malakali, innovatsion fikrlay oladigan va axborot texnologiyalaridan samarali foydalana oladigan mutaxassislarni talab etmoqda. An'anaviy ta'lim yondashuvlari esa ko'plab hollarda ushbu talablarni to'liq qondira olmaydi. Shu sababli ta'lim mazmunini yangilash va amaliyotga yo'naltirilgan tizimni shakllantirish zarurati yuzaga kelmoqda.

Ikkinchidan, raqamli iqtisodiyot sharoitida yangi kasblar paydo bo'lmoqda, ayrim eski kasblar esa o'z ahamiyatini yo'qotmoqda. Bu esa ta'lim dasturlarini doimiy ravishda qayta ko'rib chiqish va kadrlar tayyorlash tizimini moslashtirishni talab qiladi.

Uchinchidan, yoshlar bandligini ta'minlash, ularning kasbiy kompetensiyalarini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim tizimidagi samarali islohotlar bitiruvchilarning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi.

To'rtinchidan, xalqaro reyting va standartlar asosida ta'lim sifatini baholash jarayoni kuchayib bormoqda. Jahon ta'lim makoniga integratsiyalashuv esa milliy ta'lim tizimini zamonaviy talablarga moslashtirishni taqozo etadi.

Ta'lim tizimi islohotlari – bu o'quv jarayonini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish, pedagogik yondashuvlarni yangilash hamda boshqaruv mexanizmlarini modernizatsiya qilishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar majmuasidir. Islohotlarning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

Ta'lim dasturlarini zamonaviy talablar asosida qayta ko'rib chiqish;

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish;

O'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish;

Xalqaro tajribani o'rganish va amaliyotga tatbiq etish;

Ta'lim muassasalari moddiy-texnik bazasini mustahkamlash.

Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlar, masofaviy ta'lim shakllari va raqamli platformalardan foydalanish keng yo'lga qo'yilmoqda. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kadrlar tayyorlash – bu davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasining ajralmas qismi hisoblanadi. Mehnat bozorining talablariga mos, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash orqali iqtisodiyotning turli sohalarida samaradorlik oshadi.

Kadrlar tayyorlash jarayonida quyidagi jihatlarga alohida e'tibor qaratilishi lozim:

Nazariy bilim va amaliy ko'nikmalar uyg'unligi;

Ishlab chiqarish bilan ta'lim integratsiyasi;

Kasb-hunar ta'limini rivojlantirish;

Umrbod ta'lim (lifelong learning) tamoyilini joriy etish.

Ayniqsa, texnik va axborot texnologiyalari yo'nalishidagi mutaxassislarni tayyorlash zamon talabiga aylandi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida dasturlash, muhandislik, dizayn va innovatsion faoliyat bo'yicha bilimlarga ega kadrlar yuqori baholanadi.

Ta'lim tizimi bilan ishlab chiqarish o'rtasidagi uzviy aloqani mustahkamlash kadrlar sifatini oshirishda muhim omil sanaladi. Dual ta'lim tizimi, amaliyotga yo'naltirilgan o'quv dasturlari, korxonalarda stajirovkalar tashkil etish orqali talabalar real ish jarayoniga tayyorlanadi. Natijada bitiruvchilarning bandlik darajasi ortadi va ular mehnat bozoriga tez moslashadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ta'lim tizimi islohotlari va samarali kadrlar tayyorlash jarayoni mamlakat taraqqiyotining mustahkam poydevoridir. Zamonaviy, innovatsion va raqobatbardosh ta'lim tizimini shakllantirish orqali yuqori malakali mutaxassislarni yetishtirish mumkin. Bu esa jamiyatning barqaror rivojlanishi va xalq farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. – Toshkent, 1997.
3. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent, 2021.
4. Pedagogika nazariyasi va tarixi. O'quv qo'llanma. – Toshkent, 2018.
5. Ta'lim menejmenti asoslari. – Toshkent, 2019.
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy sayti – <https://edu.uz>
7. UNESCO rasmiy sayti – <https://unesco.org>
8. World Bank rasmiy sayti – <https://worldbank.org>
9. OECD ta'lim bo'yicha ma'lumotlar bazasi – <https://oecd.org>